

236091

บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

กรัณย์พล จิรารัตน์วัฒนา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554

500247123

236091

บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

กรณีย์พล จิรรัตน์วัฒนา

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

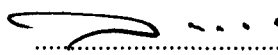
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554

บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

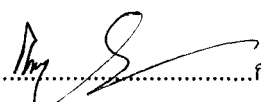
กรัณย์พล จิรารัตนวัฒนา

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

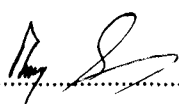
 ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ สมศักดิ์ เกี้ยวกิ่งแก้ว

 กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.โกสุมภ์ สายจันทร์

 กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคถาวร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร.โกสุมภ์ สายจันทร์

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคถาวร

9 กันยายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง เรื่อง บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้ซึ่งให้คำปรึกษาแนะนำ ให้กำลังใจ รวมถึงความละเอียดในการตรวจปรับปรุง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้การค้นคว้าแบบอิสระมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สมศักดิ์ เกี้ยวกิ่งแก้วและรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคถาวร คณะกรรมการผู้พิจารณาการเสนอผลงานที่ได้ให้ความกรุณาร่วมตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มภาคประชาสังคมในเขต อบต.หนองควายที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและผู้ใหญ่บ้านจำนวน 12 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอบพระคุณเพื่อนๆ ทุกคนสำหรับมิตรภาพและความรู้สึที่ดี ๆ ที่มีให้กันเสมอมา ทั้งที่ผ่านมาวันนี้ และตลอดไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และบุคคลอันเป็นที่รักของทุกคนที่ได้คอยห่วงใย ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นกำลังใจที่สำคัญ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านและผู้ที่มีความสนใจ ซึ่งคุณงามความดีทั้งหมดขอมอบให้แก่บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

กรัณย์พล จิรารัตนวัฒนา

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายกรัณย์พล จิรารัตนวัฒนา

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

236091

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย 2) เพื่อศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มภาคประชาสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย จำนวน 370 คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ใหญ่บ้านจำนวน 12 หมู่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ กลุ่มภาคประชาสังคมส่วนใหญ่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาภายในแต่ละหมู่บ้าน และมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ประชาชนภายในแต่ละหมู่บ้าน ลักษณะการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนจะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ภาคประชาสังคมจะมีบทบาทในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนมากกว่าด้านในการรับผลประโยชน์และด้านการ

ติดตามและประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมจะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้พบว่าประชาสังคมแต่ละส่วนจะมีการแบ่งหน้าที่กัน โดยต่างฝ่ายไม่ได้ประสานงานร่วมกัน ประชาสังคมมีความขัดแย้งกันภายในกลุ่ม ทำให้การแก้ปัญหาอย่างขาดประสิทธิภาพและความร่วมมือเท่าที่ควร

Independent Study Title Role of Civil Society's Participation in Community
Development in Nong Kwai Tambon Administrative
Organization's Area, Hang Dong District, Chiang Mai Province

Author Mr. Karanphon Jiraratwattana

Degree Master of Arts (Political Economy)

Independent Study Advisory Committee

Associate Professor Dr. Kosum Saichan Advisor
Associate Professor Dr. Kanjana Choktavon Co-advisor

Abstract

236091

The purpose of this research was to : 1) study the role and participation of the Civil Society in community development, in the Nong Kwai Tambon administration organization; 2) study the characteristics of the participation of the Civil Society in community development, in the Nong Kwai Tambon administration organization. Data were collected from 370 civil society members using questionnaires and interview with village headmen from 12 villages, and with members of Nong Kwai Tambon administration organization.

The overall image of the role and participation of the civil society in community development, in terms of physical and environmental, social and cultural, political and administrative factors were at an average level. The civil society has an important role in solving internal problems in the villages, as well as in publicizing information to the villagers. The characteristic of participation of the Civil Society in community development was also at an average level. The important roles of the Civil Society are in deciding and specifying the lines necessary to solve problems, and participating in activities for the general public rather than taking care of benefits and assessing performance. The problems and obstacles of participation in the civil society were found to be at an average level. The research also found that the Civil

Society is divided into departments and each department has different duties. The Civil Society has internal conflicts due to a lack of communication between the departments. This the problem that affects the effectiveness of problem solving and the harmony of the organization.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา	3
1.5 นิยามศัพท์ทั่วไป	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม	5
2.2 แนวคิดทฤษฎีและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน	7
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น	11
2.4 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	14
2.5 งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 รูปแบบการศึกษา	20
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	24
4.2 บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย	28
4.3 ลักษณะการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย	44
4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อการพัฒนา ชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย	46
4.5 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	48
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	53
5.2 การอภิปรายผล	57
5.3 ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	63
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	64
ภาคผนวก ข แนวคำสัมภาษณ์เชิงลึก	73
ประวัติผู้เขียน	74

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 เพศของกลุ่มตัวอย่าง	24
4.2 ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	25
4.3 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง	25
4.4 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	26
4.5 รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง	26
4.6 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	27
4.7 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขต อบต.หนองควาย จังหวัดเชียงใหม่ ของกลุ่มตัวอย่าง	27
4.8 บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม	28
4.9 บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและเศรษฐกิจ	32
4.10 บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนด้านการเมืองและการบริหาร	38
4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย	46

ฉ

สารบัญภาพ

รูป

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

19